

ZARZĄDZENIE NR...13
MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾

z dnia 10 lutego 2014 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Tatrzańskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Tatrzańskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, na lata 2014 - 2016.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) wskazanie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej — środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 oraz Nr 284, poz. 1671).

MINISTERSTVO PRŮMYŠLU A
ENERGETIKY

Městský úřad
Praha 1, Mladá Boleslavská 15

Załącznik nr 1

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROZEŃ
WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA
TYCH ZAGROZEŃ I ICH SKUTKÓW

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Pobór wody do celów energetycznych, technicznych i komunalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie limitów poboru wody dla poszczególnych cieków na podstawie wyników systematycznej rejestracji poziomu wód. 2. Bieżąca kontrola ilości pobieranej wody przez użytkowników ujęć wody. 3. Instalacja wodomierzy przepływowych na ujęciach wody. 4. Wprowadzanie technologii pozwalających na ograniczenie poboru wody
2	Zmiany w zachowaniu się zwierząt na skutek nadmiernego oddziaływania człowieka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okresowe zamykanie szlaków turystycznych. 2. Edukacja turystów. 3. Odstraszanie niedźwiedzi brunatnych (<i>Ursus arctos</i>) od osad ludzkich poprzez użycie pocisków gumowych oraz grodzenie obiektów tzw. pastuchami elektrycznymi. 4. Sezonowe patrole pracowników Parku oraz wolontariuszy w miejscach gdzie dochodzi do dokarmiania dziko żyjących zwierząt przez turystów
3	Zanieczyszczenie środowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja oraz sukcesywne usuwanie nielegalnych składowisk odpadów. 2. Nadzór nad prawidłową gospodarką odpadami na terenie Parku oraz podejmowanie interwencji w przypadku zlokalizowania punktów, w których spalane są odpady lub prowadzona jest niewłaściwa gospodarka odpadami. 3. Usuwanie odpadów z obszaru Parku. 4. Działania na rzecz ograniczenia powstawania dużej ilości odpadów pochodzących ze sprzedaży produktów spożywczych na terenie Parku w opakowaniach jednorazowego użytku poprzez wprowadzanie opakowań zwrotnych. 5. Kontrola czystości wybranych odcinków wód płynących oraz poszczególnych stawów tatrzańskich. 6. Kontrola jakości odprowadzanych ścieków oraz bieżący nadzór nad prawidłową gospodarką wodno-ściekową i stanem technicznym urządzeń związanych z gospodarką wodno-ściekową.

		<p>7. Wprowadzanie nowych technologii ograniczających ilość powstających ścieków oraz poprawiających jakość oczyszczonych ścieków.</p> <p>8. Ustawianie toalet przewoźnych w okresach wzmożonego ruchu turystycznego.</p> <p>9. Budowa toalet i sukcesywne podłączanie istniejących obiektów do sieci sanitarnej gminnej lub miejskiej (w miarę możliwości technicznych).</p> <p>10. Zastępowanie toalet przewoźnych wymagających częstej obsługi tzw. toaletami suchymi (kompostującymi).</p> <p>11. Eliminowanie z terenu Parku pojazdów, maszyn i urządzeń powodujących skażenia gleb, wód i powietrza.</p> <p>12. Modernizacja parkingów pod kątem oczyszczania wód odpływowych z substancji ropopochodnych.</p> <p>13. Ograniczanie spalania paliw stałych w obiektach na terenie Parku i ich termomodernizacja.</p> <p>14. Prowadzenie pomiarów jakości powietrza.</p> <p>15. Prowadzenie pomiarów natężenia hałasu.</p> <p>16. Likwidacja obiektów i urządzeń uciążliwych dla środowiska</p>
4	Erozja gleby i zniszczenia roślinności spowodowane rozdeptywaniem poboczy szlaków turystycznych letnich i zimowych oraz tras narciarskich	<p>1. Remont nawierzchni szlaków turystycznych i urządzeń odwadniających.</p> <p>2. Dostosowanie szerokości szlaku do natężenia ruchu pieszego.</p> <p>3. Podcinanie gałęzi drzew i krzewów (w tym kosodrzewiny) zarastających światło szlaku, nartostrad i szlaków narciarskich oraz przecinanie powalonych drzew.</p> <p>4. Usuwanie młodego pokolenia świerku (<i>Picea A. Dietr.</i>) pochodzącego z sukcesji naturalnej oraz podcinanie gałęzi kosodrzewiny na trasach narciarskich.</p> <p>5. Usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi i urządzeń technicznych na terenach udostępnionych turystycznie.</p> <p>6. Instalacja sztucznych zapór w postaci stojaków (tzw. potykaczy i ostrewek), płotków, kratownic mających na celu ograniczanie wydeptywania terenów wzdłuż szlaków turystycznych.</p> <p>7. Fladrowanie poboczy szlaków</p>
5	Gwałtowny rozpad sztucznych drzewostanów świerkowych w reglu dolnym, skutkujący niekorzystnymi zmianami stosunków wodnych, mikroklimatu i siedliska	Przebudowa drzewostanów oraz spowalnianie tempa ich rozpadu
6	Rozprzestrzenianie się obcych, inwazyjnych gatunków roślin na obszarze Parku	<p>1. Eliminacja obcych, inwazyjnych gatunków roślin.</p> <p>2. Edukacja społeczności lokalnych.</p> <p>3. Współpraca z samorządami (tworzenie wspólnych programów walki z gatunkami inwazyjnymi)</p>
7	Emisja hałasu	1. Ograniczenie poziomu hałasu maksymalnie do 50 db w odległości 100 m w przypadku imprez odbywających się w obiektach Centralnego Ośrodka Sportu, stadionie biathlonowym w Kościelisku, terenie Kuźnic.

		2. Wycofywanie z eksploatacji lub modernizowanie urządzeń technicznych będących źródłem hałasu
8	Naruszanie walorów krajobrazowych na gruntach niebędących własnością Skarbu Państwa	1. Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających naruszenie walorów krajobrazowych na gruntach niebędących własnością Skarbu Państwa. 2. Wykup gruntów. 3. Działania na rzecz wprowadzenia do decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego i warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla obszarów nieposiadających miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień służących zapobieganiu naruszeniom walorów krajobrazowych. 4. Współpraca z samorządami
9	Okresowe wysychanie i zanikanie naturalnych miejsc rozrodu płazów	Odtwarzanie zniekształconych siedlisk i utrzymywanie oczek wodnych
10	Zmiany w ekosystemach łąk i pastwisk spowodowane zaniechaniem ich użytkowania	1. Wykaszenie powierzchni. 2. Wypas owiec (<i>Ovis aries</i>) i krów. 3. Wycinanie niepożądanych krzewów i drzew. 4. Kontrola skuteczności prowadzonych zabiegów w zależności od sposobu gospodarowania na wybranych polanach
11	Erozja gleb oraz zniszczenia roślinności i terenów wodonośnych spowodowane przez pojazdy mechaniczne	1. Remont nawierzchni dróg i składów drewna. 2. Regeneracja poboczy. 3. Podcinanie dolnych gałęzi (podkrzesywanie) drzew i krzewów zarastających światło dróg i niezbędnych przejazdów. 4. Stosowanie sztucznych zapór w postaci płotków, pachołków, rogatek i osłon na drzewa. 5. Ograniczanie tonażu, wysokości i długości pojazdów w zależności od podatności terenu na uszkodzenie
12	Szkody w uprawach i młodnikach powodowane przez gatunki jeleniowatych	1. Zabezpieczanie mechaniczne sadzonek. 2. Grodzenie upraw
13	Nadmierne upadki zwierzyny płowej w ekstremalnych warunkach pogodowych	Interwencyjne dokarmianie w okresie zalegania dużej pokrywy śnieżnej oraz niskich temperatur
14	Wyjałowienie gleb łąk i pastwisk na skutek wieloletniego użytkowania	1. Nawożenie organiczne obornikiem. 2. Koszarowanie owiec (<i>Ovis aries</i>)
15	Przebywanie turystów na terenach niedostępnych dla ruchu turystycznego	1. Konserwacja oznakowania szlaków turystycznych. 2. Wyznaczanie przebiegu wybranych szlaków za pomocą tyczek w okresie zimowym. 3. Wprowadzenie jednolitego systemu informacji turystycznej (kierunkowskazy, piktogramy i tablice informacyjne). 4. Fladrowanie. 5. Instalacja sztucznych zapór. 6. Wzmocniona kontrola terenu przez służby terenowe. 7. Monitoring ruchu turystycznego

16	Nadmierny ruch turystyczny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czasowe wyłączenie poszczególnych fragmentów Parku z udostępnienia turystycznego. 2. Regulacja natężenia ruchu turystycznego. 3. Kampanie edukacyjno-informacyjne. 4. Monitoring ruchu turystycznego
17	Przeprowadzanie imprez masowych i zgromadzeń	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie ilościowe i czasowe imprez, zgromadzeń oraz liczby osób w nich uczestniczących. 2. Ograniczenie oddziaływania poprzez odpowiednie określenie warunków organizacji w decyzji na organizację imprezy (np. przebieg trasy, liczba uczestników)
18	Oddziaływanie narciarstwa i turystyki narciarskiej na faunę i florę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coroczne określenie długości sezonu narciarskiego w zależności od występującej pokrywy śnieżnej oraz wymogów ochrony fauny i flory oraz określenie czasu i miejsc, w których mogą przebywać narciarze. 2. Monitoring ruchu narciarskiego
19	Eksploracja terenów przez taterników powierzchniowych i jaskiniowych w miejscach do tego nieprzeznaczonych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmoczona kontrola terenu przez służby terenowe, szczególnie miejsc o wybitnych walorach przyrodniczych i atrakcyjnych taternicko oraz miejsc nielegalnych biwaków. 2. Monitoring ruchu taternickiego
20	Korzystanie przez narciarzy z miejsc niebędących trasami narciarskimi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyznaczenie i oznakowanie terenów do uprawiania narciarstwa i turystyki narciarskiej. 2. Wzmoczona kontrola terenu przez służby terenowe
21	Degradacja obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego	Renowacja wybranych obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego
22	Pozyskiwanie dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części (runa leśnego) z miejsc do tego niewyznaczonych	Działania prewencyjno-porządkowe ograniczające pozyskiwanie runa leśnego przez zbieraczy
23	Kolizje zwierząt z pojazdami mechanicznymi	Zabezpieczanie szlaków migracyjnych zwierząt
24	Kłusownictwo, kradzieże drewna	Działania prewencyjno-porządkowe ograniczające penetrację terenu
25	Nielegalny wjazd pojazdów na teren Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konserwacja rogatek oraz montaż nowych. 2. Ustawianie naturalnych barier, np. skal w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na tereny nieudostępnione. 3. Montaż znaków zakazu wjazdu
26	Degradacja walorów krajobrazowych i przyrodniczych przez infrastrukturę techniczną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie wprowadzania nowej infrastruktury technicznej. 2. Minimalizacja negatywnych oddziaływań istniejącej infrastruktury technicznej. 3. Likwidacja nieczynnej i zbędnej infrastruktury technicznej
27	Paralotniarstwo	Działania na rzecz ograniczenia wykonywania startów i lądowań na paralotni

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenie pożarowe	Działania profilaktyczne
2	Antropogeniczna erozja brzegów potoków i źródlisk	Zabudowa przeciwoerozyjna miejscowym materiałem

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja obszaru bezpośrednio przyległego do granicy Parku	1. Działania na rzecz rozszerzenia otuliny Parku. 2. Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających presję zabudowy obszaru bezpośrednio przyległego do granicy Parku
2	Zagrożenie ze strony obcych, ekspansywnych gatunków roślin	1. Informowanie i uświadamianie zagrożenia ze strony tych gatunków właściwym organom administracyjnym. 2. Edukacja społeczności. 3. Współpraca z samorządami
3	Loty statków powietrznych, szybowców, lotni i paralotni na niskich pułapach	Działania na rzecz ograniczenia lotów statków powietrznych, szybowców, lotni i paralotni na niskich pułapach
4	Zanieczyszczenie cieków wodnych pochodzące z obszaru przyległego do Parku	Współpraca z samorządami w celu wyeliminowania problemu odprowadzania ścieków
5	Zwiększenie liczby imprez sportowych	Działania na rzecz stopniowego ograniczania liczby imprez sportowych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Przedostawanie się na teren Parku obcych gatunków fauny: 1) jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), 2) norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>)	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) i norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226)
2	Loty zdalnie sterowanych obiektów bezzałogowych na niskich pułapach	Działania na rzecz ograniczenia lotów, chyba, że są one wykonywane na zlecenie Parku w celach badawczych lub dokumentacyjnych

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) - monitorowanie liczebności populacji	9 sztuk rocznie	Oddziały - 47a; 45c; 151d
2	Zbiór nasion buka (<i>Fagus L.</i>)	Okolo 5 kg rocznie	Oddział 214g
3	Obalanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi w pobliżu szlaków turystycznych	Według potrzeb	Udostępniany obszar objęty ochroną ścisłą
4	Podcinanie gałęzi i usuwanie drzew zagrażających infrastrukturze technicznej: 1) koleje linowe, 2) mosty, 3) kładki, 4) drogi, 5) obiekty kubaturowe	Według potrzeb	1. Oddziały -187 a, b, g, p, t. 2. Obszar objęty ochroną ścisłą
5	Usunięcie drzew powalonych lub połamanych przez wiatr na drogi oraz grunty prywatne wraz z przygotowaniem drewna do dalszego przerobienia	250 m ³	Droga pod regłami na odcinku od Doliny Białego do Doliny Małej Łąki wzdłuż granic oddziałów - 204, 207, 209, 2014, 2018, 2019, 221

B. Ochrona przed nadmierną presją turystyczną

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Konserwacja, korekta i uzupełnienia oznakowania szlaków turystycznych	177 km	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą
2	Ustawianie i wymiana kierunkowskazów, piktogramów, tablic lawinowych i tablic informacyjnych	100 sztuk	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą
3	Przegląd i konserwacja sztucznych ułatwień na szlakach turystycznych	Odcinki szlaków wyposażone w sztuczne ułatwienia (klamry, łańcuchy, drabinki)	Odcinki przejść przez jaskinie wraz ze szlakami dojściowymi: 1) Smocza Jama, Jaskinia Mylna, 2) Jaskinia Raptawicka, 3) odcinki na szlakach turystycznych: a) Przysłop Miętusi - Małotęczniak, b) wejście i zejście z kopuły szczytowej Giewontu, Świnicka Przełęcz - Krzyżne, Hala Gąsienicowa - Zawrat, Hala Gąsienicowa - Kozia Przełęcz -Dolina Pięciu Stawów Polskich, podejście

			Żlebem Kulczyńskiego, Hala Gąsienicowa — Skrajny Granat, Dolina Pięciu Stawów Polskich - Szpiglasowa Przełęcz, Czarny Staw pod Rysami - Przełęcz Miękuszwiecki pod Chłopkiem, Czarny Staw pod Rysami - Rysy
4	Wykonywanie płotów, poręczy, barierek oraz fladrowanie obrzeży szlaków turystycznych, narciarskich, nartostrad, tras narciarskich i miejsc rekreacyjnych	15 km	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą
5	Remont, konserwacja, wymiana ławostolów i ław przy szlakach turystycznych i w punktach rekreacyjnych	15 sztuk	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą
6	Działania prewencyjno - porządkowe ograniczające penetrację obszaru Parku poza szlakami turystycznymi	Według potrzeb	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą
7	Remonty szlaków turystycznych	2046 m 1462 m 2704 m 2150 m 1110 m 619 m 288 m 467 m	1. Małołączniak - Szara Studnia. 2. Małołączniak – Ciemniak. 3. Przełęczka przy Kopie – Ciemniak. 4. Wolejarnia - Kopa Kondracka. 5. Kopa Kondracka – Małołączniak. 6. Kopa Kondracka - Przełęcz pod Kopą. 7. Czerwona Przełęcz - Sarnia Skątka. 8. Czerwona Przełęcz
8	Konserwacja bieżąca szlaków turystycznych	5000 m rocznie	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą
9	1. Podcięcie gałęzi drzew i krzewów w tym kosodrzewiny (<i>Pinus mugo Turra</i>) oraz usuwanie młodego pokolenia świerku (<i>Picea A. Dietr.</i>) i przecinanie powalonych drzew na szlakach turystycznych, nartostradach i trasach narciarskich. 2. Usuwanie roślinności zasłaniającej światło szlaku	Rocznie na 2000 m długości szlaków	Udostępniony obszar objęty ochroną ścisłą

C. Ochrona środowiska i krajobrazu

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Oczyszczenie potoków i stawów oraz ich otoczenia z odpadów stałych	53 km rocznie	Potoki i stawy - obszar objęty ochroną ścisłą
2	Oczyszczenie szlaków turystycznych i ich otoczenia z odpadów stałych	120 km rocznie	Udostępniany obszar objęty ochroną ścisłą
3	Ustawianie kabin sanitarnych	31 sztuk rocznie	Oddziały - 52a, 60a, 141f, 201a, 214a, 251b

D. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring poziomu wód powierzchniowych i gruntowych	Okolo 18 sztuk punktów pomiaru rocznie	Oddziały - 42d, 43c, 46a, 49d, 641,p, 65a, 97j, 204a, 214a, 221d, 248b, 264o, 266a, 299c, 312a
2	Ocena jakości wód	Okolo 48 prób rocznie	Oddziały - 47a, 48f, 49d, 641, 78j, 98x, 154a, 156c, 157a, 250a, 255a, 258i, 264a
3	Zabezpieczenie brzegów potoków i jezior przed erozją antropogeniczną miejscowym materiałem	Okolo 1 podest i 300 m ² zabudowy rocznie	Obszar objęty ochroną ścisłą w obrębie infrastruktury technicznej

E. Ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Remonty szalasów pasterskich i innych obiektów budowlanych	2 obiekty rocznie	Obszar objęty ochroną ścisłą
2	Remonty tablic, krzyży, kapliczek, itp.	2 obiekty rocznie	Obszar objęty ochroną ścisłą

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zbiór szyszek jodły (<i>Abies alba</i>) i nasion jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>), w celu hodowli sadzonek o miejscowym genotypie, do późniejszych odnowień (właściwe kształtowanie struktury gatunkowej)	Okolo 50 kg rocznie: 1) jodła (<i>Abies alba</i>) - 40 kg rocznie, 2) jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>) - 10 kg rocznie	Oddziały - 116c; 117b,g Oddziały - 199i; 235a
2	Prowadzenie szkótek leśnych celem hodowli sadzonek drzew do późniejszych odnowień w drzewostanach Parku	1,10 ha rocznie	Oddziały - 25c, 199z, 229j
3	Sadzenie w drzewostanach sadzonek: 1) jodły (<i>Abies alba</i>), 2) buka (<i>Fagus sylvatica</i> L.), 3) jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	Okolo 15,00 ha rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach utworzenia się powierzchni powiatrolomowych i występowania gniazd kornikowych
4	Wycinanie roślinności zielnej oraz zapustów świerkowych przygłuszających sadzonki na uprawach leśnych (pielęgnacja upraw)	Okolo 50 ha rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach odnowień buka (<i>Fagus</i> L.), jodły (<i>Abies alba</i>) i jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>)

5	Pielęgnowanie plantacji limbowej poprzez wykaszanie roślinności zielnej, cięcie części gałęzi oraz przygłuszających drzew i odrośli, wycinanie podrostów innych gatunków, zakładanie koszy na szyszki	0,60 ha rocznie	Oddziały -199x,y
6	Pielęgnowanie sztucznie wprowadzonych młodników i drzewostanów, poprzez regulację składu gatunkowego i struktury przestrzennej, w celu ich dostosowania do warunków siedliskowych (odstnianie buków (<i>Fagus sylvatica</i> L.), jaworów (<i>Acer pseudoplatanus</i>), jodeł (<i>Abies alba</i>))	Okolo 125 ha rocznie	Oddziały -7b, 9a, 17f,n, 18g,20d, 21f,h, 22f, 23c,d, 24a,b,c, 25a,b, 26p, 83a,d, 99h,i, 100b, 101k, 109c, k, n, o, 110b,f,g, 111f, 114h,126a, 158gx, 160f,167k, 193s,rx, 228g, 230m, 236h, 240a, k, 241b, 246a,c, 2901, 292c, 299f, 3031x
7	Usuwanie części drzew (głównie świerk (<i>Picea</i> A. Dietr.)) wyrwconych i połamanych przez wiatr, opanowanych przez fitofagiczne owady (np. kornikowate) lub grzyby patogeniczne (np. korzeniowiec wieloletni (<i>Heterobasidion annosum</i>), opieńka (<i>Armillaria</i> spp.)) bądź zagrażających bezpieczeństwu osób przebywających na terenie Parku, z pozostawieniem okolo 20% drewna wielkowymiarowego na gruncie do naturalnego rozkładu	Na powierzchni 5597 ha rocznie	Drzewostany na obszarze objętym ochroną czynną
8	Odgradzanie dróg i składów drewna płotkami i pachołkami	Okolo 400 m rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach wykonywania zabiegów ochronnych i składowania drewna
9	Przystosowanie dróg do zrywki drewna	Okolo 2 km rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach wykonywania zabiegów ochronnych
10	Wykładanie drzew pułapkowych na korniki (<i>Scolytinae</i>) świerku (<i>Picea</i> A. Dietr.) i ich korowanie	Okolo 300 sztuk rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach zagęszczenia populacji korników (<i>Scolytinae</i>) świerku (<i>Picea</i> A. Dietr.)
11	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na (<i>Scolytinae</i>) świerku (<i>Picea</i> A. Dietr.) (monitorowanie liczebności populacji)	66 sztuk rocznie	Oddziały -12b, 15d, 24g, 33f,37i, 42g; 79 d; 89g;1181, 119d, 161f,170b, 192cx, 194h;214f; 224f, 230b;235n, 237k, 242f;251f; 273f, 282g;291c, 294n, 295b,303f
12	Zabezpieczenie mechaniczne upraw leśnych indywidualnymi osłonkami przed zwierzętami	Okolo 80 ha rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach odnowień buka (<i>Fagus</i> L.), jodły (<i>Abies alba</i>) i jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>)
13	Budowa nowych ogrodzeń na uprawy leśne	Okolo 2 ha rocznie	Obszar objęty ochroną czynną, w miejscach odnowień buka (<i>Fagus</i> L.), jodły (<i>Abies alba</i>) i jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>)

14	Naprawa istniejących ogrodzeń	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
15	Podcinanie gałęzi i usuwanie drzew zagrażających infrastrukturze technicznej	3 obiekty	1. Kolej Linowa Kuźnice - Kasprowy Wierch - oddziały -181 a, b, c, g, h, 183 a, c, d, g. 2. Kolejka na Nosal – oddziały – 167c, d, g, h, i, o. 3. Wyciąg na Kalatówkach – oddziały -195 g, n

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przeciwdziałanie zmianom zachodzącym w ekosystemach polan, łąk i pastwisk oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wypas ekstensywny owiec (<i>Ovis aries</i>) i krów	Około 140 ha rocznie	Oddziały - 8 l, 29 g, 33 f, 33 i, 37 i, 37 j, 79 d, 89 g, 89 h, 89 i, 118 l, 145 b, 161 f, 161 g, 161 h, 192 cx, 192 ix, 192 kx, 192 m, 192 nx, 193 r, 194 d, 194 h, 195 j, 195 m, 196 b, 200 k, 228 i, 228 k, 228 l, 228 m, 228 r, 230 a, 230 j, 230 k, 230l, 234 a, 234 b, 234 c, 234 g, 235 m, 235 n, 235 w, 236 f, 272 d, 272 f, 273 d, 273 f, 290 n, 290 o, 290 p, 290 s, 290 t, 290 w, 291 c, 291 l, 292 h, 292 i, 292 j, 292 m, 292 n, 292 o, 292 p, 292 r, 292 s, 292 t, 294 ax, 294 bx, 294 c, 294 cx, 294 fx, 294 gx, 294 h, 294 hx, 294 ix, 294 jx, 294 k, 294 lx, 294 mx, 294 n, 294 o, 294 ox, 294 rx, 294 s, 294 sx, 294 sy, 294 t, 294 tx, 294 w, 294 x, 294 y, 294 z, 295 b, 295 c, 295 d, 295 f, 295 g, 303 ax, 303 b, 303 bx, 303 c, 303 cx, 303 d, 303 dx, 303 f, 303 fx, 303 g, 303 gx, 303 h, 303 hx, 303 i, 303 ix, 303 j, 303 jx, 303 k, 303 kx, 303 m, 303 mx, 303 n, 303 nx, 303 o, 303 p, 303 r, 303 s, 303 t, 303 w, 303 z
2	Zapobieganie zubożeniu gleb łąk i pastwisk poprzez nawożenie organiczne (obornik, koszarowanie)	Około 15 ha rocznie	Oddziały - 8 l, 29 g, 33 f, 33 i, 37 i, 37 j, 79 d, 89 g, 89 h, 89 i, 118 l, 145 b, 161 f, 161 g, 161 h, 192 cx, 192 ix, 192 kx, 192 m, 192 nx, 193 r, 194 d, 194 h, 195 j, 195 m, 196 b, 200 k, 228 i, 228 k, 228 l, 228 m, 228 r, 230 a, 230 j, 230 k, 230l, 234 a, 234 b, 234 c, 234 g, 235 m, 235 n, 235 w, 236 f, 272 d, 272 f, 273 d, 273 f, 290 n, 290 o, 290 p, 290 s, 290 t, 290 w, 291 c, 291 l, 292 h, 292 i, 292 j, 292 m, 292 n, 292 o, 292 p, 292 r, 292 s, 292 t, 294 ax, 294 bx, 294 c, 294 cx, 294 fx, 294 gx, 294 h, 294 hx, 294 ix, 294 jx, 294 k, 294 lx, 294 mx, 294 n, 294 o, 294 ox, 294 rx, 294 s, 294 sx, 294 sy, 294 t, 294 tx, 294 w, 294 x, 294 y, 294 z, 295 b, 295 c, 295 d, 295 f, 295 g, 303 ax, 303 b, 303 bx, 303 c, 303 cx, 303 d, 303 dx, 303 f, 303 fx, 303 g, 303 gx, 303 h, 303 hx, 303 i, 303 ix, 303 j, 303 jx, 303 k, 303 kx, 303 m, 303 mx, 303 n, 303 nx, 303 o, 303 p, 303 r, 303 s,

			303 t, 303 w, 303 z
3	Utrzymanie istniejących łądowych ekosystemów nieleśnych oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wykonanie koszenia z usuwaniem biomasy	Około 60 ha rocznie	Oddziały - 8 l, 12 b, 14 d, 15 d, 16 g, 24 g, 24 j, 24 k, 25 d, 25 j, 26 ax, 26 f, 26 s, 26 t, 26 w, 29 g, 32 h, 32 i, 32 j, 32 k, 37 i, 37 j, 42 g, 79 d, 91 c, 91 d, 92 b, 92 d, 119 d, 121 c, 121 g, 122 b, 123 j, 145 b, 148 c, 158 fx, 159 i, 160 l, 162 m, 163 a, 170 b, 170 c, 170 d, 172 d, 175 d, 178 b, 181 n, 211 h, 211 i, 214 b, 214 f, 216 a, 224 c, 224 f, 224 j, 224 n, 226 f, 228 i, 228 k, 228 l, 228 m, 228 r, 230 a, 230 b, 230 j, 230 k, 230 l, 237 j, 237 k, 237 l, 237 m, 238 a, 238 b, 238 i, 238 k, 240 f, 242 d, 242 f, 242 g, 243 b, 249 d, 249 f, 249 h, 251 f, 251 g, 251 k, 254 a, 258 j, 258 k, 258 n, 259 s, 259 x, 260 a, 263 f, 264 g, 264 r, 274 o, 275 h, 282 g, 290 c, 290 d, 291 k, 293 h, 294 ay, 294 by, 294 cy, 294 dy, 294 fy, 294 by, 294 iy, 294 jy, 294 ky, 294 ly, 294 my, 294 ny, 294 oy, 294 py, 294 wx, 294 xx, 294 yx, 294 zx, 296 a, 304 b, 304 f, 312 o, 312 s
4	Utrzymanie ekosystemów polan, łąk i pastwisk oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wykonanie koszenia z pozostawieniem biomasy	Około 15 ha rocznie	Oddziały - 8 l, 24 g, 25 d, 25 j, 79 d, 89 g, 89 h, 89 i, 118 l, 145 b, 158 fx, 161 f, 193 r, 194 d, 194 h, 195 j, 195 m, 228 i, 228 k, 228 l, 228 m, 234 a, 234 b, 234 c, 234 g, 235 m, 235 n, 235 w, 236 f, 272 d, 272 f, 273 d, 273 f, 290 c, 290 d, 291 k, 291 l, 292 m, 292 n, 292 o, 292 p, 292 r, 292 s, 292 t, 293 h, 294 ay, 294 by, 294 c, 294 cy, 294 dy, 294 fy, 294 gx, 294 h, 294 hx, 294 hy, 294 ix, 294 iy, 294 jy, 294 k, 294 ky, 294 ly, 294 my, 294 ny, 294 ox, 294 oy, 294 py, 294 rx, 294 sx, 294 tx, 294 wx, 294 xx, 294 yx, 294 zx, 295 b, 295 g, 303 b, 303 c, 303 f, 303 fx, 303 gx, 303 hx, 303 jx, 303 kx, 304 f, 304 h, 312 f, 312 o, 312 s
5	Zapobieganie sukcesji lasu na ekosystemy nieleśne oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 5130, 6230, 6520, 7110) poprzez usuwanie drzew i krzewów z powierzchni nieleśnej	Około 12 ha rocznie	Oddziały - 8 l, 12 b, 14 d, 15 d, 16 g, 24 g, 24 j, 24 k, 25 d, 25 j, 32 h, 32 i, 32 j, 32 k, 33 f, 33 i, 37 i, 37 j, 42 g, 79 d, 89 g, 89 h, 89 i, 91 c, 91 d, 92 b, 92 d, 118 l, 119 d, 121 c, 121 g, 122 b, 123 j, 145 b, 159 i, 160 g, 160 i, 160 l, 161 f, 161 g, 161 h, 161 i, 162 m, 163 a, 163 c, 170 b, 170 c, 170 d, 172 d, 172 f, 172 g, 175 d, 178 b, 181 n, 192 ix, 192 kx, 192 m, 193 r, 194 d, 194 h, 195 j, 195 m, 200 k, 211 h, 211 i, 214 b, 214 f, 216 a, 224 c, 224 f, 224 j, 224 n, 226 f, 228 i, 228 k, 228 l, 228 m, 228 r, 230 a, 230 b, 230 j, 230 k, 230 l, 234 a, 234 b, 234 c, 234 g, 235 m, 235 n, 235 w, 236 f, 237 j, 237 k, 237 l, 237 m, 238 a, 238 b, 238 i, 238 k, 240 f, 242 d, 242 f, 242 g, 243 b, 249 d,

			249 f, 249 h, 251 f, 251 g, 251 k, 254 a, 258 j, 258 k, 258 n, 259 s, 259 x, 260 a, 263 f, 264 g, 264 r, 272 d, 272 f, 273 d, 273 f, 274 o, 275 h, 282 g, 290 c, 290 d, 290 n, 290 o, 290 p, 290 s, 290 t, 290 w, 291 c, 291 k, 291 l, 292 h, 292 i, 292 j, 292 m, 292 n, 292 o, 292 p, 292 r, 292 s, 292 t, 293 h, 294 ax, 294 ay, 294 bx, 294 by, 294 c, 294 cx, 294 cy, 294 dy, 294 fx, 294 fy, 294 gx, 294 h, 294 hx, 294 hy, 294 ix, 294 iy, 294 jx, 294 jy, 294 lc, 294 ky, 294 lx, 294 ly, 294 mx, 294 my, 294 n, 294 ny, 294 o, 294 ox, 294 oy, 294 py, 294 rx, 294 s, 294 sx, 294 sy, 294 t, 294 tx, 294 w, 294 wx, 294 x, 294 xx, 294 y, 294 yx, 294 z, 294 zx, 295 b, 295 g, 296 a, 303 b, 303 c, 303 f, 303 fx, 303 gx, 303 hx, 303 ix, 303 jx, 303 kx, 304 b, 304 f, 304 h, 312 f, 312 o, 312 s
6	Utrzymanie ekosystemów polan, łąk i pastwisk oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wykaszanie roślin ekspansywnych z usuwaniem biomasy - szczaw alpejski (<i>Rumex alpinus</i> L.), pokrzywa zwyczajna (<i>Urtica dioica</i> L.)	Okolo 5 ha rocznie	Oddziały -290 n, 290 o, 290 p, 291 c, 292 n, 292 o, 292 p, 292 r, 292 s, 292 t, 295 b, 303 ax, 303 bx, 303 cx, 303 d, 303 dx, 303 ix, 303 j, 303 kx, 303 mx, 303 r, 303 t, 303 w, 303 z

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring poziomu wód Powierzchniowych i gruntowych	Okolo 23 punkty pomiaru rocznie	Oddziały - 8t, 17a, 30g,i, 41 a, 118d, 124c, 168a, 170a, 186a, b, 192i, 194a, 246b, 166a, 270f, 271a, 291a, 294b, px,
2	Ocena jakości wód	Okolo 15 prób rocznie	Oddziały - 8f, 118d, 235a, 303f
3	Utrzymanie miejsc rozrodu płazów	Siedem oczek wodnych - okolo 1,5 ha rocznie	1. Obwód Ochronny Łysa Polana, oddziały - 8, 80. 2. Brzeziny, oddział 168. 3. Strążyska, oddział 214. 4. Chochołowska, oddział 294
4	1. Zabezpieczanie brzegów potoków i jezior miejscowym materiałem. 2. Budowa pomostów widokowych	Okolo 250 m ² rocznie 1 podest	Obszar objęty ochroną czynną

D. Ochrona ekosystemów przed nadmierną presją turystyczną

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Konserwacja, korekta i uzupełnienia oznakowania szlaków turystycznych	68 km	Obszar objęty ochroną czynną
2	Ustawianie i wymiana kierunkowskazów, piktogramów, tablic lawinowych i tablic informacyjnych	100 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
3	Wykonywanie płotów, poręczy, barierek oraz fladrowanie obrzeży szlaków turystycznych, nartostrad, tras narciarskich i miejsc rekreacyjnych	10 km	Obszar objęty ochroną czynną
4	Remont, konserwacja, wymiana ławostołów i ław przy szlakach turystycznych i w punktach rekreacyjnych	10 sztuk	Obszar objęty ochroną czynną
5	Działania prewencyjno-porządkowe ograniczające penetrację obszaru Parku poza szlakami turystycznymi	Według potrzeb	Udostępniony obszar objęty ochroną czynną
6	Wykonanie zabudowy zabezpieczającej pobocza szlaków przed erozją	400 m rocznie	Obszar objęty ochroną czynną
7	Konserwacja bieżąca szlaków turystycznych	4000 m rocznie	Obszar objęty ochroną czynną
8	1. Podcięcie gałęzi drzew i krzewów, w tym kosodrzewiny oraz usuwanie młodego pokolenia świerku (<i>Picea A. Dietr.</i>) pochodzącego z sukcesji naturalnej i przecinanie powalonych drzew na szlakach turystycznych, nartostradach i trasach narciarskich. 2. Usuwanie roślinności zasłaniającej światło szlaku	Na 1000 m długości szlaków rocznie	Obszar objęty ochroną czynną

E. Ochrona środowiska i krajobrazu

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Oczyszczenie potoków i stawów oraz ich otoczenia z odpadów stałych	153 km rocznie	Obszar objęty ochroną czynną
2	Oczyszczenie szlaków turystycznych i ich otoczenia z odpadów stałych	100 km rocznie	Udostępniany obszar objęty ochroną czynną
3	Ustawianie kabin sanitarnych	62 sztuk rocznie	Oddziały - 26m, 33i, 85c, 89f, 104f, 106a, 147a, 167r, 181g, 194h, 193rx, 230g, 235a, 235m, 273f, 273f, 251f, 294n, 301k, 168d
4	Usunięcie nielegalnych składowisk odpadów	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną

F. Ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Remont szafasów pasterskich i innych obiektów budowlanych	Okolo 5 rocznie	Obszar objęty ochroną czynną
2	Remont tablic, krzyży, kapliczek, itp.	Okolo 2 rocznie	Obszar objęty ochroną czynną

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie części drzew wyrwconych i połamanych przez wiatr, opanowanych przez owady lub grzyby, jak również zagrażających bezpieczeństwu osób przebywających na terenie Parku	Na powierzchni 2500 ha	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na korniki (<i>Scolytinae</i>) świerku (<i>Picea</i> A. Dietr.) (monitorowanie liczebności populacji)	23 sztuk	Oddziały - 63d, 71d, 79d, 89d,h, 113a, 123c, 128a (Wspólnota Leśna Uprawnionych 8 Wsi w Witowie), 199o, 501k,1, 520c, 521b,c, 541a, 562c, 563b

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przeciwdziałanie zmianom zachodzącym w ekosystemach polan, łąk i pastwisk oraz ochrona siedlisk Natura2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wypas ekstensywny owiec (<i>Ovis aries</i>) i krów (wypas kulturowy)	Rocznie okolo 8 ha	Oddziały - 192 fx, 192 jx, 192 k, 192 lx, 192 t, 192 x, 192 y, 192 z, 229 f, 229 i, 229 k, 2291, 229 m, 235 d
2	Zapobieganie zubożeniu gleb łąk i pastwisk poprzez nawożenie organiczne (obornik, koszarowanie)	Okolo 1,5 ha	Oddziały - 192 fx, 192 jx, 192 k, 192 lx, 192 t, 192 x, 192 y, 192 z, 229 f, 229 i, 229 k, 2291, 229 m, 235 d
3	Utrzymanie istniejących lądowych ekosystemów nieleśnych oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wykonanie koszenia z usuwaniem biomasy	Rocznie okolo 1 ha	Oddziały - 16 c,16 d,158 c, 158 f, 158 g, 229 y, 235 d, 235 j

4	Utrzymanie ekosystemów polan, łąk i pastwisk oraz ochrona siedlisk Natura 2000 (kod: 6230, 6520) poprzez wykonanie koszenia z pozostawieniem biomasy	Rocznie około 1 ha	Oddziały - 158 g, 192 jx, 192 lx, 229 f, 229i, 229 k, 229l, 229 m 235 d
---	--	--------------------	---

C. Ochrona przed nadmierną presją turystyczną

Lp	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ustawianie i wymiana kierunkowskazów, piktogramów, tablic lawinowych i tablic informacyjnych	30 sztuk	Udostępniony obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Konserwacja, przegląd, korekta i uzupełnienia oznakowania szlaków turystycznych	30 km	Udostępniony obszar objęty ochroną krajobrazową
3	Wykonywanie płotów, poręczy, barierek oraz fladrowanie obrzeży szlaków turystycznych, narciarskich, nartostrad, tras narciarskich i miejsc rekreacyjnych	5 km	Udostępniony obszar objęty ochroną krajobrazową
4	Remont, konserwacja, wymiana ławostołów i ław przy szlakach turystycznych i w punktach rekreacyjnych	5 sztuk rocznie	Udostępniony obszar objęty ochroną krajobrazową
5	Modernizacja parkingów i postojów drożkarskich	2,30 ha	Oddziały - 821,k; 235b
6	Modernizacja i konserwacja nawierzchni parkingów - Wierch Poroniec, Kiry, Palenica Białczańska (system sterowania wjazdami na Palenicę Białczańską w nawiązaniu do pojemności parkingu, modernizacja infrastruktury towarzyszącej)	2,61 ha	Oddziały - 270c, 85c, 821, 82k
7	1. Adaptacja obiektów na punkt obsługi ruchu turystycznego - sprzedaż biletów, pamiątek, mała gastronomia, noclegi, toalety publiczne, informacja turystyczna, 2. Utworzenie Centrum Wolontariatu	1,2 ha	Łysa Polana, oddział 8n
8	Remonty szlaków turystycznych	500 m rocznie	Na terenie Wspólnoty Leśnej Uprawnionych 8 Wsi w Witowie
9	Konserwacja bieżąca szlaków turystycznych	200 m rocznie	Na terenie Wspólnoty Leśnej Uprawnionych 8 Wsi w Witowie

C. Ochrona środowiska i krajobrazu

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Oczyszczenie potoków i stawów oraz ich otoczenia z odpadów stałych	5 km rocznie	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Oczyszczenie szlaków turystycznych i ich otoczenia z odpadów stałych	30 km rocznie	Obszar objęty ochroną krajobrazową
3	Ustawianie kabin sanitarnych	24sztuk rocznie	501p, 270c, 82k, 8n, 235h
4	Usunięcie nielegalnych wysypisk odpadów	Według potrzeb	Wzdłuż potoków Poroniec, Filipczańskiego, Sucha Woda
5	Ochrona krajobrazu przez ograniczenie liczby reklam i innej zbędnej infrastruktury	Według potrzeb	Wejścia do dolin i inne obszary zagospodarowane wewnątrz Parku

D. W ekosystemach wodnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Monitoring poziomu wód powierzchniowych i gruntowych	Okolo 4 punkty rocznie	Oddziały - 192 ry, 193bx, 270a

E. Ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Remont tablic, krzyży, kapliczek, itp.	1 rocznie	Obszar objęty ochroną krajobrazową

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne lądowe podzielone są na oddziały oznaczone literami lub liczbami i pododdziały oznaczone literami.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. Ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin	Eliminacja obcych, ekspansywnych gatunków roślin, w szczególności: 1) rdestowica ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>), 2) smotrawy okazałej (<i>Telekia speciosa</i>), 3) niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>), 4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>)	W przypadku pojawienia się gatunków roślin obcego pochodzenia – inwentaryzacja, a następnie usuwanie i utylizacja w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem
2	Gatunki roślin cennych przyrodniczo: 1) traganek zwisłokwiatowy (<i>Asragalus penduliflorus</i>), 2) przymiono alpejskie (<i>Erigeron alpinus</i> subsp. <i>intermedius</i>), 3) zimoziół północny (<i>Linnea borealis</i>), 4) jastrzębiec śląski (<i>Hieracium sparsum</i> subsp. <i>silesiacum</i>), 5) irga kutnerowata (<i>Cotoneaster tomentosus</i>), 6) rozrzutka alpejska (<i>Woodsia alpina</i>), 7) głodek mroźny (<i>Draba dubia</i>), 8) jastrzębiec włosisty (<i>Hieracium piliferum</i>), 9) saussurea wielkogłowa (<i>Saussurea pygmaea</i>), 10) bagnica torfowa (<i>Scheuchzeria palustris</i>), 11) storzan bezlistny (<i>Epipogium aphyllum</i>), 12) sit trójłuskowy (<i>Juncus triglumis</i>), 13) turzycza czarna (<i>Carex parviflora</i>), 14) sybaldia rozestłana (<i>Sibbaldia procumbens</i>), 15) storczyk drobnokwiatowy (<i>Orchis ustulata</i>), 16) Jeżogłówka pokrewna (<i>Sparganium angustifolium</i>), 17) irga czarna (<i>Cotoneaster niger</i>), 18) szczywolicz tatarski <i>Conioselinum</i>	Aktualizacja miejsc występowania populacji wymienionych gatunków celem objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków roślin oraz wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Zabezpieczanie przed niszczeniem gatunków roślin cennych przyrodniczo przez ruch pieszego lub kołowy - ogrodzenie lub fladrowanie zagrożonych powierzchni

	<i>tataricum</i>)		
3	Wszystkie gatunki roślin z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w szczególności gatunki priorytetowe	Aktualizacja miejsc występowania populacji wymienionych gatunków celem objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków roślin oraz wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Zabezpieczanie przed niszczeniem gatunków roślin przez ruch pieszy lub kołowy - gradzenie lub fładrowanie zagrożonych powierzchni
4	Wszystkie gatunki roślin występujące w Parku	1. Aktualizacja listy gatunków. 2. Monitoring wybranych siedlisk i gatunków	Zbiór pojedynczych okazów w celu weryfikacji oznaczenia gatunku

B. Ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	1. Rozpoznanie sytuacji populacyjnej celem zapobiegania sytuacjom konfliktowym pomiędzy niedźwiedziem a człowiekiem. 2. Przeciwdziałanie sytuacjom konfliktowym pomiędzy niedźwiedziem a człowiekiem	1. Odłów i założenie obroży GPS/GSM oraz znakowanie plastikowymi koleczkami 2. Odstraszenie pociskami gumowymi, oraz gradzenie osad ludzkich pastuchami elektrycznymi
2	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się osobników zsynantropizowanych	Ograniczenie liczebności osobników zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
3	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>). 3. Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Eliminacja osobników chorych, rannych	Interwencyjny odstrzał sanitarny
4	Ochrona rodzimych gatunków zwierząt przed gatunkami obcymi	Eliminacja obcych gatunków zwierząt - jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), norka amerykańska (<i>Neovison vison</i>)	Ograniczenie liczebności osobników zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
5	1. Gatunki ptaków z załącznika I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, w tym w szczególności gatunek priorytetowy derkacz (<i>Crex crex</i>). 2. Gatunki zwierząt z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w szczególności gatunki priorytetowe: 1) sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>),	Rozpoznanie sytuacji celem objęcia ochroną miejsc ich występowania, a w szczególności miejsc rozrodu	Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków, ograniczenie dostępu do miejsc rozrodu i w ich bezpośrednie sąsiedztwo, wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu ograniczenia płoszenia lub pozyskania zwierząt, zbiór różnego rodzaju materiału (odchodów, szczątków, piór, itp.) do badań

2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)		
---	--	--

II. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną czynną

A. Ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin	Eliminacja obcych, ekspansywnych gatunków roślin, w szczególności: 1) rdestowica ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>), 2) smotrawy okazałej (<i>Telekia speciosa</i>), 3) niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>), 4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>)	W przypadku pojawienia się gatunków roślin obcego pochodzenia – inwentaryzacja, a następnie usuwanie i utylizacja w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem
2	Gatunki roślin cennych przyrodniczo: 1) traganek zwisłokwiatowy (<i>Asragalus penduliflorus</i>), 2) przymiono alpejskie (<i>Erigeron alpinus</i> subsp. <i>intermedius</i>), 3) zimoziół północny (<i>Linnea borealis</i>), 4) jastrzębiec śląski (<i>Hieracium sparsum</i> subsp. <i>silesiacum</i>), 5) irga kutnerowata (<i>Cotoneaster tomentosus</i>), 6) rozrzutka alpejska (<i>Woodsia alpina</i>), 7) głodek mroźny (<i>Draba dubia</i>), 8) jastrzębiec włosisty (<i>Hieracium piliferum</i>), 9) saussurea wielkogłowa (<i>Saussurea pygmaea</i>), 10) bagnica torfowa (<i>Scheuchzeria palustris</i>), 11) storzan bezlistny (<i>Epipogium aphyllum</i>), 12) sit trójłuskowy (<i>Juncus triglumis</i>), 13) turzyca czarna (<i>Carex parviflora</i>), 14) sybaldia rozesłana (<i>Sibbaldia procumbens</i>), 15) storczyk drobnokwiatowy (<i>Orchis ustulata</i>), 16) jeżogłówka pokrewna (<i>Sparganium angustifolium</i>), 17) irga czarna (<i>Cotoneaster niger</i>), 18) szczywologorz tatarski (<i>Conioselinum tataricum</i>)	Aktualizacja miejsc występowania populacji wymienionych gatunków celem objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków roślin oraz wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Zabezpieczanie przed niszczeniem gatunków przez ruch pieszy lub kołowy poprzez gradzenie lub fladrowanie zagrożonych powierzchni. 3. Utrzymanie właściwego stanu siedlisk odpowiadającego wymaganiom ekologicznym wymienionych gatunków

3	Wszystkie gatunki roślin z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w tym w szczególności gatunki priorytetowe	Aktualizacja miejsc występowania populacji wymienionych gatunków celem objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków roślin oraz wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Zabezpieczanie gatunków przed niszczeniem przez ruch pieszy lub kołowy poprzez grodzenie lub fładrowanie zagrożonych powierzchni. 3. Utrzymanie właściwego stanu siedlisk odpowiadającego wymaganiom ekologicznym wymienionych gatunków
4	Wszystkie gatunki roślin występujące w Parku	1. Aktualizacja listy gatunków. 2. Monitoring wybranych siedlisk i gatunków	Zbiór pojedynczych okazów w celu weryfikacji oznaczenia gatunku

B. Ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	1. Rozpoznanie sytuacji populacyjnej celem zapobiegania sytuacjom konfliktowym pomiędzy niedźwiedziem a człowiekiem. 2. Przeciwdziałanie sytuacjom konfliktowym pomiędzy niedźwiedziem a człowiekiem.	1. Odłów i założenie obroży GPS/GSM oraz znakowanie plastikowymi kolczykami 2. Odstraszanie pociskami gumowymi, oraz grodzenie osad ludzkich pastuchami elektrycznymi
2	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się osobników zsynantropizowanych	Ograniczenie liczebności osobników zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
3	1) Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2) Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>). 3) Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Eliminacja osobników chorych, rannych	Interwencyjny odstrzał sanitarny
4	1) Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2) Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Ograniczenie śmiertelności w okresie zimowym	Dokarmianie zwierzyny podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur poprzez wykładanie siana

5	Ochrona rodzimych gatunków zwierząt przed gatunkami obcymi	Eliminacja obcych gatunków zwierząt- jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), norka amerykańska (<i>Neovison vison</i>)	Ograniczenie liczebności osobników zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
6	Ptaki, rząd wróblowate (<i>Passeridae</i>)	Ograniczenie śmiertelności w okresie zimowym	Interwencyjne, zimowe dokarmianie ptaków podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur, w otoczeniu zabudowań
7	Kuraki leśne	Minimalizowanie prawdopodobieństwa kolizji ptaków z ogrodzeniami siatkowymi	Znakowanie ogrodzeń z siatki w terenach leśnych
8	1. Gatunki ptaków z załącznika I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, w tym w szczególności gatunek priorytetowy derkacz (<i>Crex Crex</i>). 2. Gatunki zwierząt z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w szczególności gatunki priorytetowe: 1) siczawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>), 2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	Rozpoznanie sytuacji celem objęcia ochroną miejsc ich występowania, a w szczególności miejsc rozrodu	1. Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków. 2. Ograniczenie dostępu do miejsc rozrodu i w ich bezpośrednie sąsiedztwo. 3. Wzmocniony dozór terenu przez pracowników Parku w celu ograniczenia płoszenia lub pozyskania zwierząt. 4. Zbiór różnego rodzaju materiału do badań

III. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. Ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów Ochrony
1	Rodzime gatunki roślin	Eliminacja obcych, ekspansywnych gatunków roślin, w szczególności: 1) rdestowicza ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>), 2) smotrawy okazałej (<i>Telekia speciosa</i>), 3) niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>), 4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>)	W przypadku pojawienia się gatunków roślin obcego pochodzenia inwentaryzacja, a następnie usuwanie i utylizacja w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem

2	Wszystkie gatunki roślin z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w szczególności gatunki priorytetowe	Aktualizacja miejsc występowania populacji wymienionych gatunków celem objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków roślin oraz wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu ograniczenia pozyskania lub niszczenia naturalnych stanowisk występowania. 2. Zabezpieczanie przed niszczeniem przez ruch pieszy lub kołowy poprzez grodzenie lub fladrowanie zagrożonych powierzchni. 3. Utrzymanie właściwego stanu siedlisk odpowiadającego wymaganiom ekologicznym wymienionych gatunków
3	Wszystkie gatunki roślin występujące w Parku	1. Aktualizacja listy gatunków. 2. Monitoring wybranych siedlisk i gatunków	Zbiór pojedynczych okazów w celu weryfikacji oznaczenia gatunku

B. Ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów Ochrony
1	Niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	1. Rozpoznanie sytuacji populacyjnej celem zapobiegania sytuacjom konfliktowym pomiędzy niedźwiedziem a człowiekiem. 2. Przeciwdziałanie sytuacjom konfliktowym pomiędzy niedźwiedziem a człowiekiem	1. Odłów i założenie obroży GPS/GSM oraz znakowanie plastikowymi kolczykami 2. Odstraszanie Pociskami gumowymi, oraz grodzenie osad ludzkich pastuchami elektrycznymi
2	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się osobników zsynantropizowanych	Ograniczenie liczebności osobników zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie
3	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>). 3. Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Eliminacja osobników chorych, rannych	Interwencyjny odstrzał sanitarny
4	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Ograniczenie śmiertelności w okresie zimowym	Dokarmianie zwierzyny podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur poprzez wykładanie siana
5	Ochrona rodzimych gatunków zwierząt przed gatunkami obcymi	Eliminacja obcych gatunków zwierząt - jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), norka amerykańska (<i>Neovison vison</i>)	Ograniczenie liczebności osobników zgodnie z ustawą z dnia 13 października

			1995 r. – Prawo łowieckie
6	Ptaki, rząd wróblowate (<i>Passeridae</i>)	Ograniczenie śmiertelności w okresie zimowym	Interwencyjne, zimowe dokarmianie otoczeniu osad
7	Kuraki leśne (<i>Tetraoninae</i>)	Minimalizowanie prawdopodobieństwa kolizji ptaków z ogrodzeniami siatkowymi	Znakowanie ogrodzeń z siatki w terenach leśnych
8	<p>1. Gatunki ptaków z załącznika I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, w tym w szczególności gatunek priorytetowy derkacz (<i>Crex Crex</i>).</p> <p>2. Gatunki zwierząt z załącznika II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w szczególności gatunki priorytetowe:</p> <p>1) sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>),</p> <p>2) wilk (<i>Canis lupus</i>),</p> <p>3) niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)</p>	Rozpoznanie sytuacji celem objęcia ochroną miejsc ich występowania, a w szczególności miejsc rozrodu	Monitorowanie liczebności i miejsc występowania poszczególnych gatunków, ograniczenie dostępu do miejsc rozrodu i w ich bezpośrednie sąsiedztwo, wzmożony dozór terenu przez pracowników Parku w celu ograniczenia płoszenia lub pozyskania zwierząt, zbiór różnego rodzaju materiału (odchodów, szczątków, piór, itp.) do badań

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	Oddziały - 42a-f,h,~a,~b, 43, 44a-g,i-l~a,~b, 45a-f,~a, 46, 47, 48a-g,~a,~b, 49-63, 64a-f,h-x,~a, 65-78, 79i,l,m, 90, 91a,b, 92a,c,f-h, 93-97, 98a-fx,ix, 130, 132-144, 147b-i, ~a, ~b, ~c, 150, 151, 153, 154, 155a-h,j,l,~a, 156, 157, 166c-j,~a, 171, 172a-c,h-k,~a,~b, 176, 177, 179, 180, 182, 184, 185, 187a-x,z-cx,~a, 188-191, 196a, c-s, 197-198, 201-210, 211a-g,j-l,~a, 212, 213, 214a,c,g-k,~a,~b, 215, 216b-i,~a, 217-221, 227, 239, 242a-c,h-l, 243a,c-n, 244, 245, 248, 249a-c,g,i-t, 250, 251a-d,h-j,~a,~b, 252, 253, 254b-f,~a, 255-257, 258a-i,l,m,~a,~b, 259a-r,t,w, 260b-j, 261, 262, 263a-d,g-t,~a, 264a,d,f,h-p,s-x,~a,~b, 265-269, 274a-n,p,r,~a,~b, 275a-g,i-r,~a,~b, 276-281, 282a-f,h-m,~a, 283-289, 293a-c, 295h-o,~a, 296c-l, 297, 298, 299a-d,g-j,~a,~b, 300, 301a-j, 302, 305-311, 312a,k-m,w-y,~a, 313-316, 49-63, 64a-f,h-x,~a, 65-78, 79i,l,m, 90, 91a,b, 92a,c,f-h, 93-97, 98a-fx,ix, 130, 132-144, 147b-i, ~a, ~b, ~c, 150, 151, 153, 154, 155a-h,j,l,~a, 156, 157, 166c-j,~a, 171, 172a-c,h-k,~a,~b, 176, 177, 179, 180, 182, 184, 185, 187a-x,z-cx,~a, 188-191, 196a, c-s, 197-198, 201-210, 211a-g,j-l,~a, 212, 213, 214a,c,g-k,~a,~b, 215, 216b-i,~a, 217-221, 227, 239, 242a-c,h-l, 243a,c-n, 244, 245, 248, 249a-c,g,i-t, 250, 251a-d,h-j,~a,~b, 252, 253, 254b-f,~a, 255-257, 258a-i,l,m,~a,~b, 259a-r,t,w, 260b-j, 261, 262, 263a-d,g-t,~a, 264a,d,f,h-p,s-x,~a,~b, 265-269, 274a-n,p,r,~a,~b, 275a-g,i-r,~a,~b, 276-281, 282a-f,h-m,~a, 283-289, 293a-c, 295h-o,~a, 296c-l, 297, 298, 299a-d,g-j,~a,~b, 300, 301a-j, 302, 305-311, 312a,k-m,w-y,~a, 313-316	12609,25
2	Ochrona czynna	Oddziały - 1, 2a-c,~a,~b, 3-7, 8a-m,o-y,~a, 9-15, 16f-k,~a, 17-23, 24a-g,i-n, 25a-g,i-m,~a, 26-28, 29a-g,j-m~a, 30-36, 37a-k~a, 38a-h,l, 39-41, 42g, 79a-d,h,j,k,n-p, 80, 81a-m, 82a-j,m-o, 83-89, 91c,d, 92b,d, 99-129, 131, 145, 146, 147a,148, 149, 152, 158a,b,dx-jx, 159-165, 166a,b, 167-170, 172d-g,~c, 173-175, 178, 181, 183a-d,g,~a, 186, 192h,i,l-r,ax-dx,hx,ix,kx,nx-tx,hy-jy,ky,my,py, 193a,d-g,j-l,n-zx,~a,~b,~c, 194, 195a-h,j-p, 196b, 199ix,~a,~b, 200a-d,g,i,k-s,~a, 211h,i, 214b,f, 216a, 222-226, 228, 230a-c,f-t,~a,~b,~c, 231-234, 235a,l-w,~a, 236-238, 240, 241, 242d-g, 243b, 246, 247, 249d-f,h, 251f,g,k, 254a, 258j,k,n, 259s,x, 260a, 263f, 264g,r, 270d-g,~a, 271-273, 274o, 275h, 282g, 290-292, 293d-i, 294b-sy, 295a-g, 296a,b, 301k,~a,~b, 303a-nx, px,~a,~b, 304, 312b-j,n-t	5805,99
3	Ochrona krajobrazowa	1. Grunty Wspólnoty Leśnej Uprawnionych Ośmiu Wsi w Witowie,oddziały - 49-128 ²⁾ . 2. Lasy nadzorowane i grunty niebędące w użytkowaniu wieczystym Parku, oddziały - 158z-cx, 193b, 294a, 501, 520-523, 540, 541,560-566, 580	2782,11w tym: 1) 2237,98, 2) 439,51,

	3. Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym Parku i współwłasności Skarbu Państwa, oddział - 2d-g, 8n, 16a-d,24h, 25h, 29h,i, 371, 38i-k, 44h, 45g, 48h, 64g, 79f,g, 81n,82,k,l, 98gx,hx, 155i,k, 158c-y, 183f, 187y,192a-g;j-k,s- z,fx,gx,jx,lx,mx,wx-gy,ky,ny,oy,ry,sy, 193c,h,i, m, 195i,199a- hx, dy, fy, 200f,h,j, 214d,l,m, 229, 230d, 235b-k,264b,c, 299f, 270a-c, 303ox	3) 104,62
Razem		21197,35

1) Według „Dokumentacji Urzędzeniowej Lasów Skarbu Państwa Tatrzańskiego Parku Narodowego na okres od 1 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2025 r.”

2) Według numeracji z Uproszczonego Planu Urządzania Lasów Wspólnoty Leśnej Uprawnionych Ośmiu Wsi w Witowie.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH DLA CELÓW NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH
TURYSTYCZNYCH I SPORTOWYCH, Z PODANIEM MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH
PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane dla celów naukowych

Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar Parku	1. Bez ograniczeń – cele badawcze. 2. Grupy do 15 osób z opiekunem, bez ograniczeń liczby grup - ćwiczenia terenowe o charakterze naukowym na szlakach turystycznych i w ich otoczeniu do 50 metrów od szlaku

II. Miejsca udostępniane dla celów edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Ośrodek edukacyjno muzealny Parku, oddział 199n	150
2	Ogród roślinności tatrzańskiej, oddział 199p	1000
3	Stara Wozownia – Kuźnice, oddział 192 wx	50
4	Spichlerz Kuźnice, oddział 192 wx	50
5	Zespół dworsko parkowy Kuźnice, oddziały - 192 ay, gy, ky, oy, fx,yx, zx	1000
6	Przystanki ścieżki dydaktycznej Palenica Białczańska Morskie Oko, oddziały - 821, 42f, 72a, 52a, 47d, 48i, 48g	500
7	Przystanki ścieżki przyrodniczej Dolina Białego — Sarnia Skala, oddziały - 204a, 204d, 201i, 204m, 202a, 206f, 205g, 208u	200
8	Kamieniołom Pod Capkami, oddziały - 199ix, 199ux	50
9	Ośrodek czynnej ochrony płazów i gadów, oddział 168c	50
10	Kaplica Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jaszczurówce, oddział 158	50

III. Miejsca udostępniane dla celów turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Parkingi: 1) Palenica Białczańska, 2) Łysa Polana, 3) Wierch Poroniec, 4) Mała Łąka, 5) Kiry, oddziały - 81, 821,k, 85c,270c	4520
2	Punkty informacji turystycznej - przy ul. Chałubińskiego i w budynku dawnej Dróżniczówki, oddziały - 71 f, 199i, 235a	20
3	Budynek gospodarczy związany z obsługą Dróżniczówki, oddział 43j	5

IV. Miejsca udostępniane dla celów rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Głodówka, oddział 3j	50
2	Stadiony sportowe	1000

V. Miejsca udostępniane w celach sportowych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	1. Zespół skoczni narciarskich w rejonie Krokwi, oddział 200f, j. 2. Stadiony sportowe	2000
2	Stadion i trasy biathlonowe w rejonie Kir, oddział 229	Adekwatna do pojemności obiektów z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa
3	Centralny Ośrodek Szkolenia Polskiego Związku Alpinizmu „Betlejemka”, oddział 180i	40
4	Szałas, oddział 155g	2
5	Polana Rogoźniczańska, oddział 270a	100
6	Tabor „Szałasiska”, oddział 55c	80

¹⁾ Ekosystemy leśne i nieleśne łądowe podzielone są na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami. Numery oddziałów i pododdziałów podano według opracowania „Dokumentacja Urzędzeniowa Lasów Skarbu Państwa Tatrzańskiego Parku Narodowego na okres od 1 stycznia 2006 do 31 grudnia 2025 r.”.

UZASADNIENIE

Zarządzenie Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Tatrzańskiego Parku Narodowego jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zwanej dalej ustawą. Zgodnie z tym przepisem dla parków narodowych, do czasu zatwierdzenia planów ochrony, minister właściwy do spraw środowiska ustanawia w drodze zarządzenia zadania ochronne. Niniejsze zadania ochronne zostały zaplanowane na lata 2014 – 2016.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz zakres zadań ochronnych zostały opracowane w formie tabelarycznych zestawień. W zestawieniu określono zagrożenia oraz sposoby i zakres prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej z podaniem lokalizacji, ich rozmiarem (metry, hektary, kilogramy, itp.) oraz określeniem ekosystemów, w których mają być wykonane. W tabelach zabiegów ochronnych planowanych do realizacji w ekosystemach leśnych, nieleśnych i wodnych, a także w odniesieniu do gatunków roślin i zwierząt uwzględniono postanowienia zapewniające ochronę siedlisk oraz gatunków i ich siedlisk z listy obszaru Natura 2000 Tatrzy PLC 120001. Szczególną uwagę poświęcono siedliskom i gatunkom priorytetowym dla obszaru Natura 2000.

Dla wybranych gatunków zwierząt określono rodzaj zadań ochronnych oraz sposób prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej. Celem tych działań jest przede wszystkim ograniczenie skutków nadmiernej antropopresji poprzez przeciwdziałanie zjawisku uzależniania się dzikich zwierząt od człowieka. Dotyczy to głównie dwóch gatunków niedźwiedzia i lisa. Podejmowane w tym kierunku czynności mają na celu przeciwdziałać nienaturalnym zmianom w zachowaniu zwierząt oraz ograniczać sytuacje konfliktowe pomiędzy zwierzętami a człowiekiem. W przypadku niedźwiedzia działania te są prowadzone w oparciu o wieloletnie doświadczenia i są one konsultowane z Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Obejmują one znakowanie osobników zsynantropizowanych (w przypadku młodych kolczykami, dorosłych obrożami GPS - GSM), odstraszenie pociskami gumowymi, grodzenie wybranych obiektów pastuchami elektrycznymi. Obszar Tatrzańskiego Parku Narodowego pokryty jest gęstą siecią szlaków turystycznych oraz dużą liczbą punktów gastronomicznych, co w przypadku niedźwiedzia decyduje o niskiej jakości siedliska tatrzańskiego i stwarza dogodne warunki do nabywania przez nie nienaturalnych zachowań. Chcąc skutecznie temu przeciwdziałać oraz odpowiednio zabezpieczyć osoby przebywające na terenie Parku, bardzo ważny jest ciągły kontakt oraz możliwość indywidualnego rozpoznawania osobników problemowych. Znając dokładną lokalizację problemowego osobnika można przewidzieć, na którym szlaku on się pojawi, bądź pod które schronisko podąży. Wówczas działania polegające na zabezpieczeniu terenu bądź odstraszeniu pociskami gumowymi są precyzyjne i konsekwentnie powtarzane, co jest bardzo istotne ponieważ każdorazowa próba zdobycia pokarmu przez niedźwiedzie w sposób nienaturalny powinna zakończyć się niepowodzeniem bądź kojarzyć się z negatywnymi bodźcami. Działania podejmowane w tym zakresie przez Park były omawiane również z zagranicznymi placówkami naukowymi, między innymi z twórcą wielu europejskich programów dotyczących niedźwiedzi profesorem Jonem Swensonem. W przypadku lisów, które przyjmują pokarm od turystów z ręki, regularnie zabierają plecaki lub stwarzają zagrożenie pogryzieniem pracowników Parku albo turystów, prowadzi się odstrzał. W ramach ochrony czynnej realizowane jest również ograniczenie nadmiernych upadków jeleni oraz saren w okresie zimowym podczas dużych opadów śniegu i niskich temperatur. W wyjątkowo niekorzystnych warunkach pogodowych prowadzi się okresowe dokarmianie jeleni oraz saren sianem. Celem tych działań jest przeciwdziałanie gwałtownym spadkom liczebności tych gatunków oraz względy humanitarne. Gęsta zabudowa terenów przyległych do Parku częściowo uniemożliwia zwierzętom kopytnym zimowe migracje w tereny niżej położone, co prowadzi do sytuacji, w której zwierzęta wchodzą na teren miasta, często na prywatne posesje. W tych przypadkach zabieg interwencyjnego dokarmiania ma na celu odciążenie zwierząt z terenów miejskich. Ponadto prowadzone są działania ochrony czynnej mające na względzie wyłącznie cel humanitarny, dotyczą one eliminacji osobników chorych bądź rannych w wyniku kolizji drogowych bądź upadków z dużej wysokości. Najczęściej tego typu działania prowadzone są w miejscach w pobliżu szlaków turystycznych bądź dróg publicznych, z których turyści widzą ranne dogorywające zwierzę. W przypadku miejsc oddalonych od szlaków turystycznych kontuzjowane zwierzęta najczęściej odnajdywane są już nieżywe. W ostatnich latach Park ograniczył czyszczenie skrzynek lęgowych ptaków i prowadzi ich stopniową likwidację.

W odniesieniu do ekosystemów leśnych celem zaplanowanych zadań jest poprawianie stanu siedlisk oraz przywracanie, zgodnie z typem ekosystemu, naturalnego składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanu. Do realizacji tego celu służy zbiór materiału rozmnożeniowego (nasion buka, jodły i jawora), prowadzenie szkółek do produkcji sadzonek, siew nasion oraz sadzenie sadzonek drzew charakterystycznych

dla ekosystemu na powierzchniach gdzie istniejący skład gatunkowy jest niezgodny z siedliskiem oraz usuwanie roślin przeszkadzających w przebudowie drzewostanów przygłuszających osobniki preferowane. Planowane jest również pozyskanie sadzonek buka w dopuszczonym przepisami obszarze przyległym do Parku, celem uzupełnienia niedoboru sadzonek tego gatunków wyhodowanych we własnym zakresie. W przypadku zagrożenia ekosystemu w postaci nadmiernego rozmnożenia kornika drukarza, przewiduje się wyłożenie drzew pułapkowych i pułapek feromonowych. W drzewostanach świerkowych znajdujących się w strefach ochrony czynnej i krajobrazowej planowane jest usuwanie świerków opanowanych oraz wyrwconych i połamanych mogących posłużyć kambiofagom za bazę żerowo rozmnożeniową. Ma to na celu spowolnienie procesu rozpadu tych drzewostanów oraz stworzenie dogodniejszych warunków dla przywracania w nich składu gatunkowego zgodnego z siedliskiem. Pozostawianie w terenie wytypowanym do przebudowy gatunkowej, znacznej ilości drewna świerkowego powoduje utrudnienie w wprowadzaniu buków, jodeł i jaworów oraz sprzyja degradacji siedliska poprzez tworzeniu nadkładu o kwaśnym pH i utrwaleniu odnawiania się sztucznych świerczyn. Dla zachowania ładu oraz minimalizacji oddziaływania na ekosystem przy procesie usuwania wyżej wymienionych drzew planuje się odgradzanie dróg i składów drewna płotkami i pachotkami drewnianymi wraz z przystosowaniem dróg do zrywki drewna. W celu zabezpieczenia drzewostanów przed nadmiernymi uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne planuje się zabezpieczenie upraw leśnych indywidualnymi osłonkami lub ogradzaniem siatką oraz indywidualną ochronę mechaniczną preferowanych osobników. W ramach zabezpieczenia przeciwpożarowego ekosystemów planuje się utrzymanie miejsc czerpania wody na naturalnych ciekach.

W związku z wystąpieniem w ostatnich dniach grudnia 2013 r. zjawiska wiatrołomów i wiatrowałów o znacznych rozmiarach, szacowanych na około 120 tysięcy metrów sześciennych drewna, przewidziano w zadaniach ochronnych zwiększony zakres pozyskania drewna w strefie ochrony czynnej i krajobrazowej. W strefie ochrony ścisłej przewidziano usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach i szlakach turystycznych, zagrażających istniejącej w Parku infrastrukturze technicznej, a także drzew powalonych na grunty własności prywatnej poza granicami Parku.

Zaplanowane zabiegi w ramach zadań ochronnych mają na celu minimalizację negatywnego wpływu obecności człowieka w środowisku przyrodniczym Parku. Większość zadań takich jak zbieranie śmieci, ustawianie toalet kontenerowych, remonty szlaków, wykonywanie zabudowy przeciw erozyjnej, ustawianie rogatek jest bierną formą ochrony, mającą na celu usuwanie negatywnych skutków działalności człowieka, gdyż przyczyny nie da się wyeliminować ze względu na konieczność udostępnienia Parku.

Inne zadania takie jak podcinanie gałęzi, usuwanie drzew wynikają z konieczności zachowania bezpieczeństwa oraz możliwości funkcjonowania urządzeń technicznych na terenach udostępnionych.

W związku z występującymi zagrożeniami przyrody Parku zabiegi wykonywane w ramach ochrony czynnej i krajobrazowej dostosowane zostały do wymogu utrzymania ekosystemów i zachowania powiązań między nimi, a także do ich renaturalizacji.

Dokonano drobnych korekt w podziale obszaru Parku na strefy ochrony poprzez wyłączenie wydzielenia 196a ze strefy ochrony ścisłej i jego wpisanie do strefy ochrony czynnej. Jest to fragment polany Kalatówki – teren nieleśny wymagający działań aktywnych zapobiegających sukcesji leśnej. Pozostałe, drobne zmiany w strefowaniu dotyczyły przesunięć w obrębie strefy ochrony czynnej i krajobrazowej wynikające ze zmian własnościowych.

Określono sposoby udostępniania obszaru Parku dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych opracowano w formie tabelarycznej. Określono również maksymalną liczbę osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu Parku, udostępnianym dla realizacji wskazanego celu.

